

Meie Dêg

G
MM
BER
G

Üffilduse õnnistus

„Siis läts ta jälle kõrvale
mäe peale ainuüksi.“

Job. 6, 75.

Jeesus üffinda! — Jeesuse üffildus on tema elus peatükk oma ette. Suurimad rõõmud ja raskeimad kannatused mõjutavad meid alati üffildusele. Seda leiame ka Jeesuse juures, ja veel iseäralisel määral. Kõikidest mõistmatuna astus ta läbi elust; isegi tema truudimad järgijad ei suutnud teda mõista. „Mga nemad ei mõistnud sest midagi ja see kõne oli nende eest varjul ja nemad ei mõistnud mitte, mis öeldi.“ Kogu tema mõtlus, nii sisetiselt kui väliselt, oli alati üffinda!

Kuid siiski ta ei olnud üffinda, ka siis mitte, kui ta rahva waimustusawalduste eest mäele põgenes, kui nad teda pärast imelist sündmuse-imet tahtsid kuningaks tõsta; tema Jsa oli ikka temaga. Ja just selleks ta lätski nii tihti üffildusse, et olla osajaanis oma Jsaaga. Ikka ja jälle ta otsis ja kahtas waikeid tunde üffilduses. Need olid temale asetamatud jõuallikad.

Kui meie ei tunne igatsust nende waikeite tundide järele, siis me ise teeme kahju oma sisetisele elule. Miski muu pole meie waimuelule nõnda tähtis, kui niisugused üffilduse tunnid, iseäranis meie rahutul ja waheldusrikkal ajal, kus üks mõttest käib teise kannul. Kogu meie ümbruses liikuw eluwool awaldab häwitawat mõju. Et end tase kaalus hoida, selleks on üffildustunnid tingimata tarwilikud. Waadeldes minewikku leiame, et omaaegsed suurwaimud on tõusnud enamasti waikeite ja ka armastanud üffildust ja rabu. Tarwitab ainult nimetada nimesid, nii kui Mooses, Elias, Johannes jne. — need on kõik läbi käinud üffilduse koolist.

Ütelus: „Kõik kurjus maailmas tuleb suuremalt jaolt sellest, et ei taheta olla üffii“ süüaldate teatud määrat tõde. Paljud otse põgenewad ise enda eest; nad ei karda midagit muud nõnda, kui üffildust. Mis pärast? Et Jumala hääl üffildu-

les palju selgemalt on kuulda, kui päewa käras. Ja selle hääle eest nad tahawad põgeneda, sest et nad tõde iseenestest kohta kardawad. Nad ei saa oma elus kannuugi edasi seepärast, et nad edusaawutamise põhimõtteid põlgawad ja et neil awalikkus puudub.

Meil on iga asja jaoks aega; miks mitte ka oma hingeliste tarwete jaoks? Jhu rawitsemiseks ja teha karastamiseks weedame mõnikord tunnid päewa jooksul, kuid meie sisetise terwise jaoks ei kaleta me mõnikord minuteidki. Sellepärast puudub meil ka õige waatepunkt, millisel peakime waatlema kogu oma elu. Meil puudub elu õige walgustus, misjuures me wõime saada ainult Jumalalt. Meil puudub osajamine Jumalaga, mille, kuigi mitte just erandita, siis suuremalt jaolt üffilduse tundidest wõrsjub. Ainult see wõib meid asetada seisukohale, millisel ajudes me wõime walmis saada eluõuetege, nagu jeda ka Taawet oma tabekünne kolmandas laulus wäljendab, öeldes: „Ma siis, kui ma käin surma warju orus, ei karda ma kurja, sest et jina mooga oled; siinu kepp ja ju jau needjamad trööstiwad mind.“ — Üffinda, ja ometi ta ei olnud üffinda.

Kuid kas üffildus pole teatud määral hädaohtlik meie sisetisele? Eks me ole jündinud jeltskonda ja määratud jeltskonnale? Kindlasti, kuid nii kui kõikjal, nõnda ka siin, peab walitsema kindel järjekord: esiteks oma Jumalaga üffilduses ja waiuses siis wõttlus tema tõe eest, enne ihes Mariaga Jeesuse jalge ees, siis ihes Marthaga Jeesuse teenimises; ennem ja a d a tugewaks Jssandas — ja see teostub üffilduses — ja siis o l l a wägew Jssanda jaoks. Seda kõik me siis awaldame jeltskonnas. Siis paistab selgesti meie elust, et üffilduses ja jeltskonnas wiibimine on mõlemad meie terwe sisetelu abiallikad.

Dr. C.

Meie Aeg

2. aastakäit.

Pidage aega talliks!

Nr. 2.

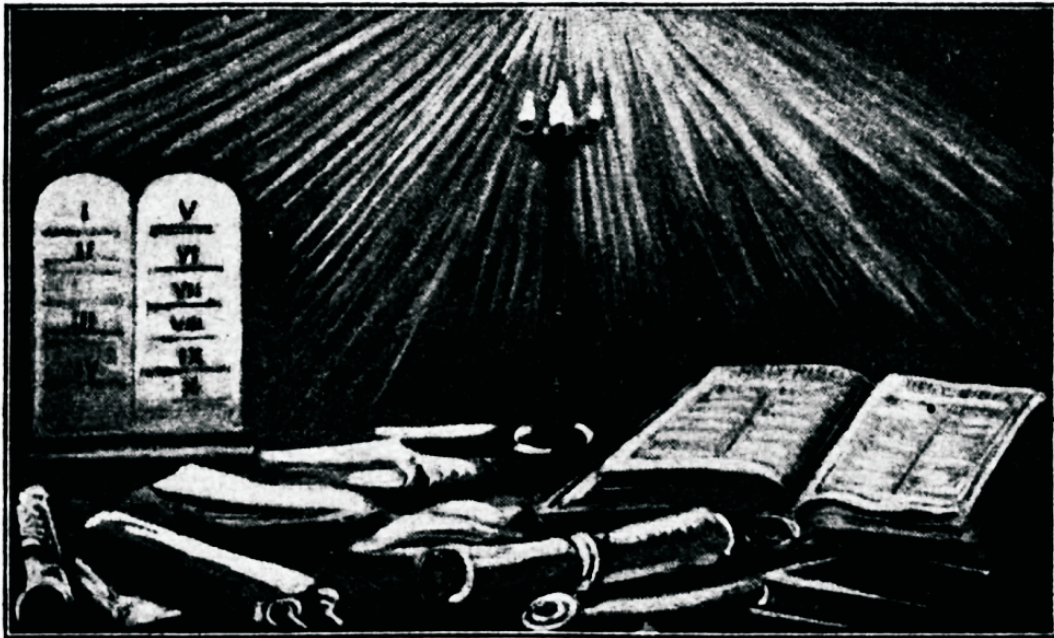
Piibli praktiline väärtus.

„Statuge kirju läbi, sest teie arvate, et teil nende sees on igavene elu, ja need on mis minust tunnistavad.“
Joh. 5, 39.

Ei ole liialdus kui öelda, et piibel on huvitavaim raamat maailmas. Ta on inestustäratav,

nu ja liigutavaid väljendusi usust, lootusest, armastusest ja pattude kahetsusest, mida leiame Jeremia raamatust ja Jarnaseist usulise tundmise avaldustest, nagu Taaveti lauludes?

Rahjuks on kadunud huvi piibli vastu, sest et teda on hakatud valesti tarvitama. Üks ekstsamm on see, et teda võetakse liig pääliskaudselt ja kirja-

Selgemad tõblusõpetuse põhimõtted leiduvad piiblis.

ijelaadiline teos. Temas sijaldub laule, jutustusi, tundmusrikkaid jutlusi, tabavaid pilte elust, kirje, filosoofilisi arutlusi ja peaaegu kõiki kirjandusliku tähendusega luulevormi ja see kõik on läbi viidud usulises vaimus ja avaldab juurt usulist elamust, milline arusaamine ja tunne on vallutanud inimkonda.

Piibilil on ligitõmbav mõju. Kas me võime leida julgustavat jutlustust kui seda on Nuti raamat? Kas on suuremat kõneosavust kui Jesaja raamatus? Kas me leiame kuskilt mujalt nii õr-

tähelikult. Salmideks ja päätükkideks jagamismis kui ka ainejaotus ja iseäranis õigluste arvustus tema tekkimisest ja sisust on jelleks kaasa mõjunud, et huvi piibli vastu on vähenenud. Et seda huvi uuesti äratada, peab piibilisi tõdesid nii selgitatama, et selle raamatu põnevus ja tõde arusaadav ja tõestatud oleks.

Piiblist arusaamise raskused on harilikult liialdatud. Suurt raskust sünnitab vale käsitlus, et piibel olewat ühekülgiselt kokku seatud raamat. Piibel ei ole ühekülgne raamat jelles mõttes, et seda

on teinud kofkufeadja, waid ta on juurematest ja wähematest kirjanikkudest kofkufeatud öndsaksjaamise juhtnäär. Terwet piiblit täiesti mõista ei ole loomulikult mitte ferge, kuid nii on see iga raamatuga; kui see ei oleks olnud nii, siis ei oleks olnud temast ka kasu. Piibel ei ole igatahes mitte rassem, kui teised usulised, filosoofilised ja teaduslikud tööd.

Piibliuurimisel me peame tundma ajalugu. Paljud piiblikased kõnekäändud ja üteldud on wõõrad meile sellepärast, et me ei mõista nende ajaloolist sidet. Mjaloo raamatud on üsna fergesti arusaadawad, kirjanduslike tähendusega raamatud nõuawad enam uurimist, kuid nad pole ka raskest käsitada. Wõib olla prohwetlikud kirjad teewad juuremaid raskest, kuid neid ja teisi raskesti võib kõrwaldada, kui neid kirje uuritakse õiges järjekorras ja nende ajaloo walgel. Uues testamendis on ewangeeliumid ja apostlite teod kirjutatud kõigile arusaadawalt. Mõned kirjad aga on rassemad arusaada, kuid neid on wähe. Ilmutamise raamat annab wast suurima ülesande äraseletajatele, kuid waga uurija awab ka need saladused.

Nõnda siis piibel on paljudest osadest kofkufeatud teos. Ta on kirjalik tunnistus Jumala ilmutusest, mis aeglooliselt aegajalt on awalikuseks saanud ja Kristusega haripunktini jõudnud. Sellepärast teda peab käsutama ja arusaama kristlikus mõttes. Ennistus Kristuse läbi on piibli tõe haritipp. Piibli autoriteedi ja tõe suurimaks tõestuseks on tema mõju inimeste elus, „kes on uuesti sündinud ei mitte kaduwaft, waid hukkaminemata seemneft“. Uurimine piibli tekkimisest, tolleaegsetest olufordadest ja kirjanduslistest iseäraljustest võib teda teha arusaadawamaks ja wäärtuslikumaks. Põhjalik uurimine tõendab püha kirja tõe ja suurendab huwi.

Piibel on wäärtuslikum raamat. Prof. Phleps Yale ülikoolist ütleb: „Ma usun ülikoolihariduseft, kuid ma usun, et piibli tundmine ilma ülikoolihariduseta on wäärtuslikum kui ülikooliharidus ilma piibli tundmiseta.“

Suured inglise riigimehed ja kirjanikud, nagu Gladstone, Macaulay, Ruskin ja teised, soowitawad piibliuurimist korraliku stiili omamiseks. Piibli lugemisega rikastub meie sõnade tagawara. Piibel on täis ilusaid kõnekäände ja mõistukõnesid, iseäranis Jobi raamat, Epetuse sõnad ja Laweti laulud. Õigeks naudinguks ja tuluks peab piiblit tähelepanelikult lugema.

Edasi on piibilil juur ajalooline tähendus. Ta on ainuke dokument, mis toob täpseid andmeid Semmi soo rahwastest. Mitte üffi ajaloo raamatud, waid ka prohwetid ja Uue Testamendi epistlid selgitawad ajaloolisi olufordi tolleaegsete rahwaste usku ja kombeid. Kristiuse tekkimine on ules kirjutatud ainult Uues Testamendis. Uus Testament tõendab Jeesuse isikut ajalooliselt. Piiblit kui ajalugu uurides peab tarwitusele wõtma aja-

loouurimise mõõdupuu ja kõiki olewaid abinõusid kasutama.

Kuid kõige juurem piibli tähendus on waimulikult. See on tõesti piibli tegelik wäärtus, sest jelles ilmub päämiselt tema otstarb. Piibli raamatud on näidatud teed kõige juuremate probleemide lahenduseks inimelus. Ta näitab teed kristlikule, ülemale ilmawaatele. Piibel on Jumala ilmutus inimestele; Kristuse õnnistus-kuulutus-tes ta jõuab haritipule. „Kes mind näeb, see näeb seda, kes mind on läkitanud,“ ütleb Jeesus. Kristuses on meil parim eestuju ligimese- ja jumalaarmastusest, ennatjalgawast püüwusest ja teadlikust ohwimeelusest. Tema elu ja õpetus on eestujaks ja juhtnääraks meie elule.

Kas ei ole piibli iseäralik praktiline tähendus? Wastuse leidmiseks pandagu tähele ristiusu määratud mõju, mida on elustanud piibel. Me peame mõistma, et püha Waim waldab püha kirja. Kõik ärkamised ja usupuhastused on sündinud piibli mõjul.

Kristlik maailm wajak äratust piibli lugemisele. Me ei tunne kahjaks piiblit kuigi palju. Sel on huwi piibli wastu, tunneb maailma tähtsaimat raamatut ja võib öelda: „Sinu sõna on mu jalale lambiks ja walguseks mu jalgte peal.“

J. C. Sch.

Patufüsimus.

Epetlaste waated patu mõistest on olnud alati pääliskaudsed. Mõned toonitawad, et inimese meeldiwus sünnitawat pattu, teised on jälle arwamises, et patt seisab olulises Jumalale wastupanus, tema käskude mittetäitmisel, eneseuhkuses ja omakasu-püüdes. Asketid ja pühikud esitawad esimest seisukohta, kuna teoloogid (usuteadlased) wiimast. Filosoofid, Leibnitsi ja Spinoza waimus, usuwad, et patt on paratamatu meie kaduwas olekus ja inimlikus piiratud wõimaluses. Nad näewad pattu kui wajaliku paha nähet, mis kuulub ihte inimesoo arenemisega. Nad waatawad patule edasipüüdliku inimese waatekohalt ja ei mitte meie Jumala waatekohalt. Nendele on patt ainult suhteliselt (relatiivselt) midagi paha; ta on inimese teadmatuse tulemus. Mis sugune seisukoht on meil patufüsimuses? Meie waade patu mõistest, millel on suur tähendus rõõmusõnumi kuulutuses, on iseenesest selge. Tänapäew kuulutatakse niipalju puuduliku, ebajelget ja härdatundelise ewangeeliumi, sest aja-waimu mõjul wõetakse ules wale, mitte pühakirjale wastawad mõtted patu üle.

Kätame maailma tarkade arwamised kõrwale ja küsime pühakirja, Jumala sõna õige patu mõiste pärast. Piibel waatab patule kui seisukorrale. „Patt on see, mis kasu wastu on,“ ütleb Johannes, armastuse apostel. See on täiesti koostölas Jeesuse ütelsega Mat. 5, 28., milles ta näitab, et „siida“

on tahte, otstufe ja patu põhjus. Seadusevastane seisuford, milles meie kui loomulikud inimesed oleme, sünnitab igakülgset vaha soolve meie südamel, vastavalt Rom. 7,8., ja sünnitab meis ägedat võitlust, iseäranis siis kui patust südametunnistust on täitnud püha Vaim.

Kui patt on tingitud meie võõriti tahtest, siis oleme vastutavad oma tegude eest. Sellega tuleme süüüsimuse juure.

Patu ja süü tähendus on ühenduses inimese tahtewabaduse keerdüsimusega. Inimese tahtewabadust ei või mitte tõendada tingimata kindelolefuga. Aga meie oletame seda, ja me peame seda oletama, kui tahame alal hoida inimese isiku siirust. Suhusel, kui meil ei ole võimalusi, tunnistada ennat wabaks hääle ja kurjale, ja oleme tujude hirmisale saatusele alluvad, siis meie ei ole enam kombelised olewused. Aga wabad hingeliselt oleme ka siis, kui meid seowad ahelad.

Tahtewabadusega on seotud loomulikult vastutawus teguwiside pärast. See vastutawus saab, niipea kui patustame, meile kohtumõistjaks; see tingib meie süüid. Kuid peame juure lisama, et meie süü määr on olenew meil olewast hää ja kurja tundmise määrast. Teise sõnaga, süü kujunemine nõuab kõlblist tundmist süüdlaselt inimeselt. Mida juurem on kellelgi kõbliline tundmine, mida enam ta tunneb Jumala tahtmist, seda juurem on tema süü, kui ta talitab wastu Jumala tahtmist.

On märgata, et juuremal jaol inimestel on teatud süütunne Jumala ees. Religiioonide ajalugu ei jäta seda mitte toonitamata. Nagas maailmajaas woolawad patuste inimeste pisarad. Kõik wõitlewad oma patusüüist wabanemiseks. Kuba Plutarch räägib „patukahetsjate kurbadest nägudest ja wiharates silmadest, kes tunnistajid ules oma pattu oma rahwa jumalate juures.“ Miljonite loomade weri on woolanud minewikus, et kaotada inimese watumõlga. Ometi need patukahetsuse talitused ja wereohwid olid ainult inimeste katsed, et saada lahti wõlast. See wajab püha Jumala wäge ja armu, et saada lahti patu wõlast ja patust enesest. Minult sääl, kus inimene on saanud Jumalast patu ja süü andeksandmise osaliseks, wõiwad aset leida südametunnistuse rahu ja lapselik rõõm.

Inimese päästmine patust ja wõlast wõib saada osaks igale maailma rändajale. Seda õpetab pühakiri, nii wana kui uus testament. Jeesus kutsus inimesi: „Tulge minu juure kõik, kes teie waematud ja koormatud olete, ja mina tahan teile hingamise saata.“ Pauluse weendumuse järgi on kõik pattu teinud. Patt on lewinud kõikjal. Keegi ei wõi öelda, ma pole teinud pattu. Rikkad ja waejed, haritud ja harimatud on tema needmise all. Minult nii segilainud pea, nagu Jean Jacques Rousseaul, wõis toonitada et inimene olewat hää ja ei tegewat pattu, kui tema wõiks elada paremas olukorras. Ka moodsad sotjialistid, filosoofid ja

maailmaparandajad, kes usuwad, et inimene olewat loomult hää, on hoolimata nende ilufatest mõt tekujudest nõrgal alusel. Ka nemad peawad üks furd aru andma iga patu eest, mida nad teinud, wälja arwatud siis, kui nad on usus wastu wõtnud Kristuse ja on leidnud andeksandmise tema Kolgata teenete läbi. Suurimad maailma mõtlejad on tunnistanud, et iga inimene on patune. Kant räägib isegi radikaalsest (täielisest) kurjusest inimeses, millest wõib saada lahti ainult täieliku uuesti sünni läbi. Patu kõsias ja alatus on selle mõtte juures kindel. See ei tule ette mitte üks furd waid alati.

Rahklemata tekib lugupeetud lugejatele weel küsimus: Kust tuleb siis patt? Kuidas ta on siis maailma saanud?

See küsimus on Rordiusse sõlm, mis ei lasse ennat nii kergesti lahti arutada. Süüsti aitab meile küll teadmisest, et Jeesus on nimetanud saatana selle maailma wüstiks, walelikuks algusest saadik ja inimese tapjaks. Ta ütleb Koh. 8, 44.: „Teie olete isast kuradist ja oma isa himude järele tabate teie teha; tema on inimese tapja olnud algusest ja ei ole mitte seisma jäänud tõe siise, sest tõtt ei ole mitte tema sees; kui ta walest räägib, siis räägib tema omast, sest ta on walelik ja waleliku isa.“ Küjuqune kõne ei meeldi moodsale inimesele. See on temale wihastamiseks, kuid on sellepärast küüsti kõsi, sest igawene nimi, Kristus, kellest pole leitud walest, kes ennat nimetas tõeks, on seda öelnud.

See asjaolu, et Jeesus ajas wälja kurje waimu ja seletas, et see läheb wälja ainult paastumise ja walmetamise läbi, tõndab, et Jeesus arwestas kurjade, inimestele waenulikkude waimude olemasolefuga. Kui moodne teadus ja rahwa õpetajad käsewad küüid weeretada saatana pääle, siis tõndab see ainult nende oma arusaamatust. Keegi moodne õpetaja ütles: „Kes weel usub kurjade waimude olemisse, see lastu parem arstil järele waadata oma otustamiswõimet.“ See on wäga pääliskaudne wiis, saada walmis patu algusega.

Süin tuleb ilma milletagi järele anda, et meie ei saa selgitada wiimaseini patu alguse põhjust, kuid palja eitamisega ja naeruwäärsete märkustega lõhume ainult tee lumastamiseks ja selle keerdküsimuse arusaamiseks. Mulle meeldib, kui Adolf von Sarnack, Saksa juur teoloog, ütleb kurjade waimude wäljaajamisest: „Süin on meil tegemist nähtega, millest meie ei saa aru, kuid ei wõi ka tunnistada olematuks.“

W. A. M.

Inimjoo kõrge kutsje.

Püibel näitab meile selgesti, misjuguine on Jumala wiimne kawatus inimestega. Kuba tema esimestelt külgedelt näeme, et inimese loomine erines täiesti muu maailma loomisest. Teiste asjade ja

olevuste kohta jutustatakse, et Jumal ütles ja see ka nii sündis. Nõnda said valgus, õht, west, maa, taimed ja loomad. Need kõik on Jumala sõna läbi loodud. Teisiti on lugu aga inimese loomisega. Selle kohta jutustab piibel. „Ja Jumal ütles: „Tehke inimese . . .“ Sõna tehkem näitab selegsti, et Jumal polnud selle töö juures üksinda. On näha, et Jumal tahtis luua erilist kunstitööd. Inimese loomises oli midagi, mis äratas inglites huvi ja imestust.

Kuidas see kunstitöö loodi, selle kohta annab piibel täieliku seletuse. Inimene pidi olema Jumala kuuju. Kuid see ei seisnud mitte ainult Jumala kavas, vaid see viidi ka tööpoolest läbi, sest on kirjutatud: „Ja Jumal lõi inimese oma näo järele, Jumala näo järele lõi ta teda, meheks ja naiseks lõi tema neid.“ Mitte üks vaid kaks korda on selles kirjakohas rõhutatud, et inimene loodi tööpoolest Jumala näo järele, ja mitte ainult mees, vaid ka naine. Mõlemad on Jumala peegelpildid. Mõlemad koos rohkem kui üksikult. Kuba see näitab, kui suur au on inimesele osaks saanud.

Inimese ülesandeks sai walitseda. See walitsemine pidi olema piiramatu. Kalad meres, linnud taewa all ja kõik mis elab ja liigub, pidid tema alla saama. Tema walitus pidi ulatama kõige sügavamale sügavusse ja kõige kõrgemasse kõrgusesse; see pidi ulatama üle kogu maa. Ennistades ütles Jumal: „Tehke sugu ja teid saagu palju ja täitke maa, ja saatke seda eneste alla ja walitsege.“ Kas ütleme liig palju, kui kõneleme inimese majesteesusest? Jumal tegi inimese kuningaks ja pidas teda ka selleks.

Batulangemise läbi on aga inimene kaotanud oma krooni. Walitsejast on saanud julane, saadana, maailma ja lihasimude ori. Kõegi kuulsaimad ja võimsaimad maailma kuningad on olnud orjad. Nende aumini on olnud ainult eksitus, nende suurpäratus ainult paiste.

Jumal pole oma eesmärgest kavatsest loobunud. Batulangemiseist saadik on ta püüdnud inimese ülewalitsust jälle jalule seada. Ta on ka oma kavatse teatavaks teinud. 2. Moos. 19, 5. 6 loeme: „Kui teie õieti wõtate minu sõna kuulda ja minu seadust pidada, siis peate teie mu oma olema kõige rahwa seas, sest kõik maailm on minu pärast. Ja teie peate mulle preestrite kuningriigiks ja pühaks rahwaks olema.“ Siit näeme selgesti, et wäljawalitud inimene peab Jumala kawatse järele preester-kuningas olema. See on aga ühe tingimusega seotud, ja seisab selles, et Jumala sõna kuulda ja tema seadust pidada. Maailma suured tahawad omandada krooni ja walitsuskeppi wägivalisega, aga see ei õnnestu neil; nad on jäänud ahelakandjateks. Karnewali kuningad on nad olnud, arukatele inimestele löbustuseks ja meeletahutuseks. Kui sa tahad kuningaks saada, pead sa püüdma endale kuninga wooruseid. Jumal ei taha warju-

funingaid, waid ehtsaid, tõelisi majesteete, kes oma seisuse tõendusi enda hinges kannawad.

Sama töö toob uus testament selgesti meie silmi ette. Peetrus ütles: „Aga teie olete äravalitud sugu, kuninglik preestriamet, püha rahwas, päris rahwas, et teie peate selle wägewaid tegusid kuulutama, kes teid on pimedusest kutsunud oma imeliku valguse juure.“ Esimese raamatu esimese peatüki järele kirjutab Peetrus need sõnad: „wõõrastele, kes ärawalitsetud, ja kes on laiali pillatud kõiges maailmas.“ Nõnda mitte ainult juutidele, kes oli kord äravalitud rahwas, ei näidatud seda kõrget sihti, waid samal wiisil ka äravalitud wõõrastele, tõelistele kristlastele. Ka nemad on Jumala määramise järele selleks kutsutud, et kõikid preesterkuningad olla. Mõlemis kirjakohas öeldakse aga, et inimesed peawad pühad olema. Nemad peawad Jumala nõuetele wastama. Ainult pühad inimesed mõiwad kuningad olla. Peale selle juhitakse siin weel tähelepanu sellele, et need preesterkuningad peawad Jumala wooruseid ilmutama, mitte ainult sõnas, waid ka tegudes. Nagu juba on tähendatud, on kuninga ülesanne walitseda, preestri ülesanne aga teenida; Jumala kuningad peawad mõima teenida. Kuningana on inimesel eesõigus Jumala wäge ja õigust kuulutada, ja kui preestril, weel kõrgemat woorust: armastust.

Inimese Boeg.

Nõnda mõõdufid sajangud. Nastatuhanded langesid kaugeesse minevikku. Inimpõlweid tulid ja läksid, kuid kuninglik preestrisugu ei sündinud, ei juutide ega ka paganate keskelt. Siht jäi saawutamatuks. Kõik nägid paljud krooni ja miljonid sirutasid käed walitsuskepi järele, kuid kätte ei saanud jeda üksti. Igatsus ainult jäi neile osaks.

Aga kui aeg käis jai, tuli keegi, kes ei sündinud mitte mehe tahtmisel, waid oli Jumalast ja naisest sünnitatud. Tema astus inimeste hulka ja andis endale nime ja seda nime nimetas ta suure eneseteadmusega: „Inimese Boeg“. Lihtsamat nime pole keegi kannud. See on iga ükse nime, kes maailmas on sündinud. Aga see on lisutuks jäänud tema tähendus on unustatud. Jeesus aga tarwitas jeda nime täie teadmusega enese suhtes, ja andis sellele tema jumaliku tähenduse tagasi. Sõnadega ja tegudega näitas ta, mida tähendab olla „Inimese Boeg“.

Nõnda ütleb õpetaja: „Inimese Bojal ei ole mitte kuhu oma pead panna.“ Matt. 8, 20. „Inimese Boeg pole mitte tulnud ennast lastma teenida, waid ise teenima.“ Matt. 20, 28. „Inimese Boeg antakse ära, risti puua.“ Matt. 26, 2. Nende sõnade järele on Inimese Boja ülesanne, teenida ja kannatada. Aga ka sama selgesti on wastupidist alla kriipsutatud: „Aga teie peate teadma, et Inimese Bojal meelewalg on pattusid andeks anda.“ Matt. 9, 6. „Inimese Boeg on hingamise-päewas riand.“ Matt. 12, 8. „See saab sündima, et In-

meie Poeg tuleb oma Isa au sees oma inglitega." Matt. 16, 27. Inimese Pojal on meelewald pattu-
 jid andeks anda, tema on hingamise päewa isand, ja tema tuleb jälle suures aus ja wäes. Nõnda on tema küll tulnud, et teenida; aga samuti on ka tema ärawalitnud, et walitseda. Inimese Poeg oli ainu-
 tse tõeline preester-kuningas; tema oli teener ja walitseja ühtlasi. Tema teod näitawad niihästi Jumala wäge kui ta armastuit. Nagu ei keegi, on tema Inimese Poja mõiste selle õige sõjuga täitnud. Tema okaskroon oli ainu-
 tse tõeline kuningaskroon, mis kunagi kantud, ja pillirookepp, mis kalle pil-
 leks kätte anti, on ainu-
 tse tõeline walituskepp, mis kunagi olnud. Suure iseteadwusega on Raatsareti Jeesus seda au üle maa kannud, ja mida enam tema kannatuse tunnid lähenevad, seda selgemini paistis tõelik suurus tema kotiriiete alt välja.

Johannes, Jeesuse armsam jünger, kirjutab oma Issanda wiimastest tundidest: „Ja Jeesus teadis, et Isa kõik tema kätte oli annud, ja et tema oli Jumalast tulnud ja Jumala juure läks.“ Joh. 13, 3. Mis sügune iseteadwus! Jeesus teab, et kõik on antud tema kätte; ta teab, et tema on Issast tul-
 nud, ja et ta läheb tagasi Isa juure. Siljem wäl-
 jendas ta seda mõtet weel jõurikkamalt, kuna ta ütles: „Minul on antud meelewald taewas ja maa peal,“ ja: „Mina olen teie juures kuni maailma otsani.“ Matt. 28, 18, 29. Jeesus tundis oma wõi-
 mu, ta tundis oma igawest olemasolu. Aga waa-
 dake, kuidas see majesteet end alandab! Just siis, kui ta oli oma iseteadwuse tipul, „tõusis tema õhtu-
 söömaajast üles ja pani omad riided maha, ja wõttis rätiku, ja sidus enese ümber. Pärast walas ta wett waagna sisse ja hakkas jüngerite jalgu pesema ja rätikuga kuivatama.“ Joh. 13, 4, 5. Kuudas imestajid tema jüngerid, kui nägid, et nende õpetaja pani enesele julase riided selga ja nende imestus kaswas weel enam, kui nad nägid, et ta tõi mee-
 waagna ja hakkas nende jalgu pesema! Polnud ka ime, et Petrus seda nähes ütles: „Elades ei pea ja minu jalgu pesema.“

Üle kõige näib aga olemat Kristus oma kohtu-
 nikkude ees. Suuremat kontrasti pole maa peal ega taewas kunagi olnud. Maine wõim ja õigus ühel pool ja tõeline wõim ja õigus teisel pool kül-
 jes. Seal seisab puhas patuste seas, kuningas abelakandjate keskel. Ta tundis neid kõiki. Nende mõrtjufalikud plaanid olid tal teada. Kui ta oleks tahtnud, oleks ta wõinud kohe wabaks saada. Kui-
 das oleks aga siis kiri tõeks saanud. Jeesus teadis, et tema tee wiib läbi sügawuse. Aga see tee polnud mitte peale sunnitud, waid ta läks seda mõõda wa-
 hatahtlikult. Tema juursuugus on otse imestus-
 wäärne. Kõigile walekunnistajate süüdistustele ta ei wasta. Anna nad waremalt olid tema sõnu imes-
 tanud, siis imestajid nad nüüd tema waikimise üle. Jeesuse waikimine sel ajal oli aga wõimsam kõne, mis kunagi peetud. See kõik näitas tema suurust.

Minult mõned sõnad katkestawad waikimise.

Näib, nagu Jeesus oleks tahtnud kogu oma waiki-
 mise tähendust neisse sõnadesse panna. Jeesus ei sunnitanud surma silmaga nähes mitte ainult seda, et ta on elawa Jumala Poeg, waid ka seda, et tema on kuningas. „Minu kuningriik pole mitte sellest maailmast,“ ütles ta Pilaatusele. See küsib selle peale: „Oled siis jina ometi kuningas?“ ja Jeesus wastab: „Nah olen.“ Joh. 18, 36, 37. Ja selle tunnistuse pärast juri ta. Tema kuninglikku ole-
 masolu pidi weri sunnitama. Täie teadmifega wõt-
 tis Pilaatus kokku tema surmamõistmise põhjuse sõ-
 nadesse: „Jeesus Raatsaretist, Juuda rahwa ku-
 ningas.“ Nõnda tapjid jundid oma kuninga Rooma õiguse järele. Ainu-
 tse tõeline kuningas, kes oli, juri ristipiul. Elus kui ka surmas, teenimises, kui walitsemises hoidis ta alles oma majesteetlik-
 kuse ja tõi sellega maailma lastele oma olemasolu tähtsust silmi ette. Inimese Poega, see peab olema preester-kuningas! Walitse ja teeni! „Tall, mis on ära tapetud, see on wäärt wõtma wäge ja rikkust ja tarkust ja rammu ja austust ja au ja kiitust.“ Ilm. 5, 12.

Inimese Poja, Jeesuse Kristuse, kõrge wäärtu-
 seid oeldakse Ebraea raam. 1. ja 2. peatükis, et Ju-
 mal on teda pannud „kõigi asjade pärijaks“; In-
 imese Poeg on tema au paistus ja olemise märk, ning ta on asetanud teda oma paremale käele kõr-
 ges.“

Selle kirjelduse järele on inimese Poega Jumala wastukuju. Teda peawad kõik inglid kunnar-
 dama. Inimese Poega nimetatakse Issast „Jumalaks“, tema aujärje igaweseks, tema walituskeppi õigeks walituskepiks. Inimese Poeg on walitseja kõige üle ja seda seepärast, et ta on iüirike aeg ala-
 maal astmel olnud, kui inglid, ja surma kannatanud.

Kuid see imeline wõit ei ole mitte üksi Inime-
 se Poja pärast. See on ka kõigile tema kaaswen-
 dadele massen. Paulus tundis seda tõde hästi, kui ta kirjutas: „Sest nii hästi see, kes pihitseb, kui need, keda pihitsetakse, need on kõik ühest; see-
 pärast ei läbene tema mitte neid wendadeks nimetada.“ Ebr. 2, 11, 12.

See on wäga selge. Jeesus on inimese Poega ja lunastatud inimlapsed on tema wendad. Need on tema wendad „wiletsuses ja kuningriigis ja kannatuses.“ Ilm. 1, 9. Kristus on Preester-kuningas ja tema omaksed peawad samuti temaga walitsema kui kuningad.

Minult selles walguses õpime me inimsoo lõpu-
 jaatuselt wähe aru saada.

Ennis ja püha on see, kel oja on esimehest üles-
 tõusmisest; nende üle pole surmal mitte meelewal-
 da, waid nemad peawad Jumala ja Kristuse preest-
 rid olema ja temaga kui kuningad walitsema tuhat aastat. Ja wiimane sõna, mis piibel ütles lunas-
 tatute ülesannete üle: „Ja nentad peawad kui ku-
 ningad walitsema igawesti igaweseks ajaks.“

(Lõpp waata lht. 31.)

Rooma-poolle-liikumine

Piiblis räägitakse kahest saladusest. Üks on rõõmusõnum, sõnum lõppmatust armastusest, jumalikust halastusest, mis sundis Jumala Poega lahkuma omaist valgusefodust, et astuda siia pattudega koormatud pimeduseriiki. Väga imelik saladus on see — Jumala Poeg alandas end kuni ris-

Tanieli raamatus, Tessaloonika ja Ilmutamise raamatu ettekuulutustes on kirjeldatud aastasadade sündmused, mis käsitlevad langemise meistertiiki — paavstivõimu. Rooma õpetused on pühaduse järeleaimamine või võtmine. Väewalt on olemas Roomas õpetust, mille juured ei ajetuks ma-

„... tema mõte on aega ja (Jumala) tästusid muuta.“

1. Tim. 7, 25.

ti surmani — langenud inimesoo ohvrina. Teine saladus sisaldab lugu üllatavast võimu suurusest, uhkusest, eesõigusest, pimeduse ustmast kiustusest ja tegudest, mis tehakse usu nimel. See on lugu „patu-inimesest, kes ülendab ennast üle kõige, mis Jumalaks ehk Jumala teenistuseks hiiutakse, nõnda et tema otsegu Jumal Jumala templis istub ja näitab iseennast otsegu peaks tema Jumal olema.“ 2. Tess. 2, 4. See on kurjuse saladus — inimene peab end kõrgemaks Jumalast ja oma piitsemata käega rikub Jumala seadust.

nas paganlikes kultuses. Vanad paganlikud õpetused ja kombes segati ristiusu õpetuste ja kommetega, ja see segu, osalt kristlik ja suuremalt osalt paganlik, mõjutas inimesi aastasadade keitvas waimupimeduses.

Langus — terve allikas effimuiji.

On hea, et saaksime aru neist asjust; sest languse ajal peale apostlite päewi tekkis terve allikas effiõpetusi, mis on heitnud häbipliksi Kristuse kiri-

ne ja selle tähendus.

tule. Paljud paavstivõimu jutustuste juured asuvad paganuses ja ma ei viivita ütlemast, et mõnedki protestantismi kombed on pärit paganausu firiku eksiõpetustest.

Siin on hingamispäev. Piibel teab ainult ühest hingamispäevast. „Seitsmes päev on hin-

asemel, et pidada Kristust ristijambal lepitusohvriks, seadis paavstivõim sisse igapäevase messe lepitusohvrina. Meie Issanda ja Sünistegija asemel, kes on koguduse pea ja kelle läbi saame pattude andeksandmist, on paavst esile tunginud „Kristuse asetäitjana maa pääl“ ja firiku pea-

Kurbi mälestusi pimedast tekkajast, mil paavsti võim valitses.

gamispäev Jehoovale, sinu Jumalale.“ 2. Moos. 20, 10. Tühiste etteäanetega püüavad inimesed muuta Jumala käsku ja ütlevad, et „seitsmes“ tähendab nüüd „esimene“, kuid võidelda hingamispäeva vastu, tähendab vsatuhakkamist Jumalale, kes seadis sisse hingamispäeva ja käskis pühitseda seda. Pühapäev on võltsimine. Ta on pärit paganausust ja edasikantud paavstivõimuhirmsa languse läbi.

Milline segu efinuusest ja tõest on romanism! Kui külmavereliselt tehti varemeks tõe üksikasjalik ehitus! Kui kõrgele seatakse üles Babiloonia eksiõpetuse torn! Selle asemel, et valitseb „üks wahemees Jumala ja inimese wahel, inimene Kristus Jeesus, (1. Tim. 2, 5.), pani paavstivõim tuhandeid pühastid ja preestreid wahemeheks. Selle

na, ja arwab enesele õiguse olevat patte andeks anda.

Surmahaav löödnud.

Piibel oli ettekuulutanud tekkaja suure languse ja avaldanud selle tundemärke. Suur poliitiline võim, mis ära segab kristliku tõe, tumestab apostliku usu valgust, kiusab Jumala rahvast, tallab jalgadega jumaliku tõe, pidi valitsema 42 prohvetliku kuud ehk 1260 päeva. Waata Ilmut. 13, 1—10. Siis pidi ta saama „surmahaava“.

Paavstliku uhkuse teooria toetub ilmaliku võimu ja waimuliku ülenvalitjuse sammastele. Paavstivõim sai tugewasti wapustada reformatsiooni maawärisemisest. Aga iialgi ei ole Rooma võim saanud nii häwitawa löögi, kui Prantsuse

revolutsiooni ajal. Prantsusmaa oli aastafadu olnud „kataliku kiriku wanem tütar“. Aga hirmuwalitsuse ajal maffis rahwas kätte oma rõhujatele — preestritele. Seaduse läbi kaotati kataliku usk, ja Prantsusmaa kattis end ateismi kirjude litri tega. Rahwarõhumisele järgnes wabadus.

Revolutsiooni tagajärjel tõugati paawst Pius VI prantsuse kindralite Massena ja Dalleri poolt troonilt ja saadeti Lõuna-Prantsusmaale Valence kindlusse. Napoleon andis käsu, et peale Pius'i surma ei pea walitama enam ühtegi järeltulijat.

Nastafadade autofraatidele löödi surmahaaw. Aga ka Itaalia mängis oma osa poliitikas paawsti wõimuga. Raua aega Itaalia oli Tiiberi ääres preesterkuninga wafall. 20. sept. 1870. a. sai paawsti üliwõim tugewa hoobi. Itaalia wäed tungisid linna, kuulutasid Rooma wabariigiks ja tegid lõpu paawstide ilmalikule walitsusele.

Surmahaaw paraneb.

Siljuti oli see alles ettekuulutus, nüüd aga on ta ajaloo läbi täitunud. Aga selle ettekuulutuse üllatavam osa ootas weel oma täitumist. Mis wõimatu oli, pidi saama wõimalikuks ja tõelikuks. Surmahaaw paranes, ja kõik maailm waatles imestusega uuesti tõusnud paawstiwõimu. (Mnut. 13, 3.)

Maailmasõda tõi „wangidele Watifanis“ üllatawaid muudatusi. Määgitakse, et paawstiwõim tuli tõeliku wõitjana wälja maailmasõjast. Enne sõda oli 14 rahwal esindajad Watifanis; nüüd on neid aga 35. Kodanlikud walitsused lähenevad paawstile, mitte paawst walitsustele. Watifani wastuwõttenõukogu rõõnuistas, kui 21 rahwaist üksteise wõidu ruttas Rooma.

See Rooma-poolse liikumine on üks tähelepänuwäärsem ajamärk ja ettekuulutuse üllataw täitumine. Aga weel ei ole jõutud kõrgustipule. 12. weebr. 1929. a. hommikul ilmus Pius XI St. Petri välisrõdule, ja 200.000 häält paisusid hiiüdes tema poole: „Viva il papa-re! Viva il papa-re!“ Paawst on jälle kuningas, mitte enam wabatahtlik Watifani wang, waid tõelise riigi kuningas. Siin jündis poliitikas jälle teine tähelepänuwäärne pööre. See oli Benito Mussolini, äge sotsialist, kes koos kardinal Gasparri'ga, paawsti riigisekretäriaga, alla kirjutas lepingule. Aga see ei ole weel lõpp.

Maailm saab end paenutama paawstiwõimu ees.

Ettekuulutuse uurimise waral wõime näha, kui tugeleulataw saab olema see jündmus. Terwe maailma rahwad saawad nägema imestusega paawstiwõimu. Kõige maailma filmad pöörduwad Rooma poole ja kord paenutab maailm oma põlwi uhke preestrikuninga ees selles igawesjes linnas. Näitelawa languse draama lõpujseeniks on juba walmis. Peaüht asetub platšile keset lawa, ja wai-

fejemad walgused — maailma riigimehed, kogunewad tema ümber kofku.

Kuidas on lugu protestantismi juhtidega, nende reformatiooni pärandustega, sel ajal kui itseen läheneb oma kõrguspunktile? Kus kuuldatakse protestantismi juust protesti? Siin on teine tähelepänuwäärne poliitika pööre; jüst ka protestantism juhib oma sanne Rooma poole ja kummardub sügawasti Babiloonia toreduse ees. Inglismaal, Saksamaal ja teistes riikides ollakse teel Rooma poole.

Igatius ühenduse järele.

Mitte kirikute kofkujalamiit, waid kirikute ühinemist igatsetakse, et läbi wiia ühiseid plaane ja õpetusi. Ettekuulutuse uurija on rahutu, nähes kuidas terwe maailmas arenewad jündmused suure paawstliku wõimu ülenduseks. Terwe ristikogudus ühineb selle päewa pühitsemises, mis on pärit paganlikust päikesekultusest, ja sellest ajast saadit kannab lagunemise märke.

Mitte rahul olles üldise hiiüdega pühapäewa-pühitsemise järele, on languse edustajad otjustanud isegi selle päewa pühitsemist pealesündida seaduse teel. Kui imestamiswäärne on see küll näha, et leppimatud ristikoguduse liikmed selles punktis ühinewad! Bariseerid ja saduseerid, muidu alalises waenus, on ühes nõus, et tõugata troonilt Jssanda hingamisepäewa ja ülendada wõltsimist. Siin on näiteks ühe protestantliku koosoleku otjus: „Siin ärareetud presbyteriaanlaste istungil nõuti nõukogu aruandes pühapäewa pühitsemiseks koostööd teiste protestantlikkude ühenduste ja rooma-katoliku organisatsioonidega. Need kõikide kriitikkude kirikute organisatsioonid töötawad käsikäes, nagu näha on nõukogu aruandes. Selle koostöötamise wili olgu näha terwel maakeral pikas pühapäewa-rabu wõitude nimekirjas.“

Kolmefordne wale-uskude ühendus — paganlik, paawstlik, ja langenud-protestantlik — näitawad languse märki. See on kurb pilt meie ees. Muhameedlaste juures, kes oma pühapäewa seawad reede pealt pühapäewale, Jaapanis, kus tunustatakse õhtumaa pühapäewa ja protestantlikkude ühenduste juures, kes nõuawad pühapäewa leadust, wõime selgesti näha, mis meie ees on.

üks oja jääb trunks.

Siiski Jumalale olgu tänu, on weel olemas üks ülejäanud oja, kes ei ole paenutanud oma põlwi Paali ees. Neile, kes weel wiivitawad, hiiütakse juba nüüd: „Minge temast wälja, mu rahwas, et teie mitte ei jaa oja tema pattudest, ja et teie ei jaa midagi tema nuhtlustest.“ (Mnut. 18, 4.) Kõikides kirikutes leidub weel tõfiseid Jumala lapfi. Sel ajal kui lõpulik wõitlus ifka edasi areneb, kõlab ifka selgemalt lahutuse hiiüd. Nüüd juba lahkuwad kümned tuhanded Babiloonia seadustest ja astuwad tõekaljudele.

Tumedad päewad on meie ees. Tägatiusantise leegid tõusewad ford weel ülles. Eestimuse saab tege ma weel wiimase juure katse, et ärabäwitada maakeralt vihitud tõde. Minult kaks inimklassi on wiimases mõitluses: need, kes truiks jääwad Jumala käsule ja kannawad elawa Jumala pitserit, ja teised, kes tallawad jalgade alla Jumala mälestuse ja kes kannawad languse märki. Kui Jeesus tuleb, häwitatakse juur Babiloon igaweseks: need aga, kes on jäänud truiks, päriwad õiguse, astuda tema igawesse riiki. Nii tahame end seada Kristuse kõrwale, ja jääda talle truiks igawesti. Temas peitub jõud, et mõida elada uskliku lõnakuulelikkuse elu.

B. J. Johus.

Muudatusi ristiusus.

(Särg.)

Mis on gnostitsim? See on teise aastajajaga haritipule jõudnud filosoofiline targutus, filosoofiline katsetegemine Kristuse nime abil, et „kujundamatut“ kujundada ja väliselt „täiussele jõudmatut“ täiussele wiia. Ta ei ole küll kiriku seasmisi arenemisi, waid väljaspool kirikut usundite ühtesulamine ehk süntetisim. Selles ühenduses ristiusk pidi olema ka kui ojaaine teiste kõrwal. Selles oli ühendatud idamaa usundite waateid kõige alamatest ülemateni ja seotud filosoofilise ainega. Tema siht oli wallutatud iseiseisew ristiusk. Ta pakkus wiimase õpetusele anniks kõik, mis tal oli, kõik oma kultuuri ja tarkuse warandused, müsteeriumid ehk saladuste tundmised, et see ise tema warju jääks. Na filosoofiast huwitatud kristlased nägidki jelles liikumises osawamini ristiusu mõistete äraseletamist.

Selle liikumise usuline püüde oli aga täiesti paganlik ja wale. Ta lõi niidelda iseisuguse lumastusõpetuse. Selles oli mõeldud saawutada sügawamat jumaluse tundmist. Sõna „gnosis“ tähendab ka — tundmine. Ta püüab käsitada peaaesjalikult maailma alguse ja olemise saladusi, kurjuse algust ja lumastamise võimalusi. Ja nende probleemide lahendusel koondatakse kõik usulised ja filosoofilised mõisted, mis üldse tuntakse.

Nende arusaamise järele maailma täiusse mõistes maksis dualism, see on kahesugune jumalus — kaks wastandit, walgus ja pimedus. Walguse riiki pidid kuuluma waimlised olewused, jääd walitseda kookukõla ja häädus, kuna pimeduse riik on maine ja paratamatu õndjüste asupaik, kus walitseb mõistmatus, kurjus ja toorus, iheõnaga pimedus. Alam jumal, demiurgos, olewat selle maailma looja ja on wastolus walguse jumalaga. Meie maatera kuuluwat ka esimese mõimupiiri.

Kõik inimesed ei pääsewat selle maailma wangiustest. Minult see, kes kuulub walguse riiki,

päästetakse, ja nende wabastaja ja walguse jumala wahemees olewat Kristus. Meile oli Kristus kõrgemast ilmast kuna looja jumal kurjast maailmast. Gnostikud pidasid end ka kõrgema maailma olemusteks ja püüdisid põhimõttelikult wabaneda maatera looja mõjust, kelle mõju all seiswat iseäranis Juuda rahwas tema korraldusi ja käskte täites. Sellest liikumisest kujunes palju sette. Ühed püüdisid wabaneda kõlblusewastase eluga sellele maailmale juhtumisest; mõned nimetasid end „maowendadeks“ ja „kainitlasteks“, sest nende „eelfäijad“ olnud esimesed Sehoowa Jumala wastuhakkajad; taheti parandada apostlite kirjad, ja isegi Pauluse omad, et wälja jätta kohad, mis sarnanewad juudiusule jne. Üldse abinõud „walguse jumalaga“ ühendusse saamiseks wõeti väga salapäraselt. Nendele maksis iseisugune „wagadus“.

Kristlik üldine kirik oli muudugi niisuguse jumalateotamise wastu ja tahtis hoiatada oma poolehoidjaid. Sel juhul end kaitsta tähendas koonduda, luua wastaw organisatsioon ja anda oma õpetusele ja jumalateenistusele kindel kuju ja neid wälja heita, kes hääkstunnistatud korras ei olnud uskawad. Oldi sunnitud seletama, et ja ei ole siis kristlane, ja ei wõi üldse Jumalaga ühendusse saada, kui ja seda õpetust ei tunnista ja nendele korraldustele ei allu, mis on „õige õpetusena“ kokku seatud ja preestritest hääks kiidetud. Ja kõik, mis nii enda kaitseks otjustati, sai kirikliste konnete aluseks. See oli algus n. n. „õigeusule“ ehk ortodoriale. Sest kõik mis koraldused tehti, jääd usuti Kristuse waim tegew olewat nii, et ei saa ekkida. Seeisugust kogudust hakati lugema ainukeseks piiba Waimu asupaigaks ja väljaspool seda ei olewat ühelgi õndjüst. See mõiste kirikust andis kirikule nagu uue salawäe. Tema teenistuses seiswaid isikuid hakati pidama pühamateks kui harilikke inimesi. Meist said preestrid kui Jumala armu wahetalitajad. Nende kristlikud talitused nagu ristimine, pühaõhtusöömaaja mälestamine jne. omasid õhwri tähenduse, mis pattude hulka katab. Aga kiriklikku talitust hakati lugema hääteoks, olgu juur wõi wäike, millel igawene maksuus.

Uga oneti on ekkitud waimu juhatusse usaldades. „Ülekõhtu salaja asi on saanud awalikuks“. Kui wõrrelda seda algkogudusega, siis paistab selles wõrratu wahet nii waimu kui korra suhtes. Kõik kumbed ja wiisid ei wasta algupärasele õpetusele. Kirik peab seda otjekohe waimu juhatusse järele talituseks. Kuid kas see on nii? Kas tuleb seda praegu algupärase juure tagasiminejata hääks kiita? Ma usun, mitte!

Kuidas jätuti kõrwalteedele? Asi oli nimelt järgmine: Alguses püüti waleõpetusest tõsiselt eemale hoida. Et apostlikku pärandust alles hoida, tunnustati ainult apostlite kirjad kanonilisteks j. t. usuluseks.

(Särgneb).

Kodufoldele.

Seltskonnaelu muudatused.

Kodu pole nüüd enam, nagu varemadel aastatel, peaaegu ainuke inimese elukoht; sagedasti tähendab see nüüd temale ainult peatuskorterit, kus ta võib-olla magab või sööb söögiaegadel, kus ta nii viibib päevast ainult mõned tunnid.

Suuremalt jaolt põhjeneb see asjaolu olewiku majanduslikele wormidele. Elukutse ja teenistus eemaldavad inimese kodust. Töö, mis harilikult väljas, sagedasti kaugel eemal, peab tehtama veel täna. Isa ja lapsed, sagedasti ka ema, jätavad hommikul ühise kodu, et tötata erinevatele teenistuskohadele ja isegi töö lõpul minna lühikesse wahetaja järele uuesti lahku, et kas olla tegewuses kutselise ettevalmistuse või edasiharimise alal, või tegeleda kuidagi awalikus või seltskondlikus elus.

Teiselt on tulnud esile märgataw muudatus seltskonnaelu wormides. Warem hoolitseti seltskonnaelu eest peaaegu ainult kodu, nüüd sellewastu seatakse ta enam ja enam awalikuks. Kui nüüdne inimene tahab wiita aega, lahutada meelt, lõbutseada, läheb ta „lokaali“, kõrtsi, kinno, teatri, kontsertsaali. Need wõõrus- ja lõbutuskohad pole mitte ainult tähtselt paljunenud wiimastel aastatel, waid nad on warustatud ka osalt eriti hiilgawalt ja püüawad wõistelda üksteisega ikka uute toreduste ja nägemiswäärtustega ja meelitada liigi arwukamaid hulki.

Warem mindi külla rohkem üksteise juurde koju; koguneti perekonnas. Sellel seltskondlikul läbikäimisel oli palju head. Kõige pealt tuli aga inimene inimesega kokkuputumisesse. Põdulikus meeleolus ja rahus wõis hing awada end teisele, wõidi end wastastikku wälja rääkida, soojendada, ja võib-olla tötata koju kergendatult ja ülendatult. Perekonnalaua ümber „seltskondliku leegi walguisel“ wõlnud ainult seltskond, waid, mis oli wäärtuslikum, ühiskond, mille mõtlemiswiisi ja elusse kaswas ka noorus. Ka waresmas seltside elus leidis teatud meeleoluwäärtusi. Kindlasti wõis ka see tuua endaga mõndagi pahet ja kitsarinnalijust, aga see oli siiski wäärtuslik, sest ta juhtis kokku üksteisele tuntud inimesed, seit ta tekitas üksteise wastu osawõtmiist ja rahuldus lihtjate rõõmudega.

Kes läheb nüüd kodust, et lahutada meelt kinodes, teatrides ja hiilgawates wõõruskohtades, see ei rahulda põrmugi oma seltskonnatungi. Lokaalis kohtab ta küll paljude, wäga paljude inimestega kes wõib olla istuwad isegi tihedasti surutult tema kõrwal, aga ta ei õpi tundma neid, nad jääwad temale tunnaks ja wõõraks. Inimesed neis koh-

tades, jamuti ka juurtel ühingupidustustel, moodustawad küll seltskonna, kuid mitte ühiskonna; õige, wäärtuslik seltskonna wajadus jääb selle tõttu toitmata ja rahuldumata.

Millega on seletataw sarnane püüid wäljaspoole, põgenemine perekonnast? Teataw kodutunne on siindinud külge igaihele; wõimsalt tõmbab see asjade ja inimeste maailmast tagasi nelja koduse seinawahele. Kes on küllalt olnud wäljas teenistuses, keda inimesed on teinud hellaks, kelle närwid on rikunud elukäras, toores olemasolu wõitluses, ei peaks tundma end õieti kujukil mugawamana, kui omas waikses kodus; seal peaks ta ka kõige armsamini maitsema seltskonnaelu rõõme. Miks kipub ta aga sellegipärast nii sagedasti kodust wälja? Seda wõime seletada ainult nii, et ta ei tunne end kodus küllalt mõnujalt, nii kui peaks olema, või et ta ei saa nuretseda seda endale. Edasi ahwatleb teda ka wäliline hiilgus wälja, mis meelitab, mis wõimaldab temale wiibida wähemalt paar tundi ilusamas ilmas; wälisel paistel inimene võib olla usub end olemat tõstetud wälja hallist argipäewasusest, võib-olla ka tõstetud enda maksuuselepääsu tõwes wäliselt peenemasse ümbrusesse. Ka troostitud korterid on rääginud kaasa õige tähtsa sõna. Kellel üldse pole oma korterit, kes kodus ei leia mingit kodust mugawust, otjib aseainet, ilusamat ümbrust just wäljaspool kodu. Ta läheb lokaali. Kriti tuleb mõelda selle all noorust. Ka tema püüab kahjaks palju, liig palju, wälja kodusest seltskondlikusest, üldse wälja perekonnast. Ta muudugi omandab aegamööda täiskaswanute waated; weel kergemini, kui seda, lasseb ta end meelitada tühiusest paistest; selle peale järgneb ta heameelega individuaalsele, nii siis puht isiklikele tungile. Noorus eemaldub heameelega wanadest, otjib parem niisuguseid kohti, kus ta takistamatult võib järgneda oma tunnete, kus ta võib end mõllata wälja tähelepannemata ja takistamata.

Seltskondlik läbikäimine wäljaspool kodu on loomulikult ka õigustatud; aga seda peab arwama siiski ekslikuks, kui ta lewib üleliia ja wõõrutab inimese tema tõelise ja loomulikust puhkepaigast. See hädaoht on olemas juba nüüd. Sellepärast koju jälle rohkem seltskonnaelu! Sellega pole mõeldud kalleid wõõrustusi, mis siiski wahel wõiwad tulla ette kui erilised erandid. Küll aga tahame leida end rohkem koos pühadel ja puhkeagadel ühise perekonnalaua ümber ja püüda kujundada tõelist ühiskonda, ühiskonda, mis tunneb end seesmiselt ühendatuna. Ka perekonnaringis leidub küllalt wõimalusi wiita aega seltskondlikult. Wana,

fuid kahjuks väga meelt läinud kunst — waljusti lugemine mõnest heast raamatust, ei jäta avaldamata oma ülendawat mõju; feltfondlised mängud on hädaohutud ja tekitavad elawa meeleolu. Neid tuleb aga kõlblisj piires hoida.

Seltskonnaelutung on tagasiurumatu ürgtung üidames ja pole sugugi ükskõik kuidas ja kus teda fosutatakse ja rahuldatakse. Perekonnas peaks tulema ta suuremal määral maksuusele, sest tema rõõmud on ifka kõige puhtamad ja ilusamad. Nad teewad õnnelikuks nii wanad kui noored ja tekitawad loomuliku ühiskonnatunde, ühiskonnawaimu, mida ühiskõitel peab olema ja mida peab näidatama mitte ainult perekonnas, waid ka igas teises inimeringis.

P. Soche.

Usutunnistusi Wenemaal.

Kõukogude riigist, tollest piiramata võimaluste maast, jutustab „Zionspilger'is“ üks wene ewangelist ühejt ufulistest koosolekust Leningradis:

Kui ma ühel päewal täiskiilutud koosolekusaalis kuulutasin ewangeliumi, istus mu ees, laua lähedal, Leningradi ühe gümnaasiumi direktor; põlgliku ilmega waatles ta saali ja teda ümbirtsewaid istujaid. Meie koosolek tol korral oli üsna tublisti segatud: töölist nägin enda ees, lihtsaid talunikke maalt, ja nende seas grupp inimesi, kelledest mõis ära tunda esimejel filmapilgul kommuniste; mitte vähem ei olnud ka haritlasi kõrgemast seisusest.

Kui ma olin lõpetanud alguskõne, tõusis päris taga salis piisti üks mees tumepruuni, päewitanud näoga. Ta oli kogu aja imestanud, päranikistud filmadega kaasa elanud koosoleku; nüüd hüüdis ta terwe saalitäie rahwa kuuldes: „Waadake süa waadake mu nägu, inimesed, näete kuidas ta on mustaks põlenud päikesest; kuid mu sisemuses näeb wälja weel palju mustem. Tsaari walitjuse ajal meeksin 8 a. Siberis wangina. Juba oma kõige warasemast noorusest peale ei ole ma muud olnud kui kurjategija ja roimar. Siis tuli Kõukogude walitjus. Wind wabastati, ja ma tohtijin tagasi pöördä Wenemaale; sellest peale sain kommunistiks ja ühes sellega omasin peaaegu piiramata wõimu. Wõisin uuesti alata oma roimarlikku elu; omasin ma ju selleks wastuwaidlemata õiguse. Siindis see seaduslikul wõi mitte-seaduslikul teel, ei tea ma õelda, aga igatahes olen sellele järgnewal ajal surmanud rohkem inimesi, kui praegu siin selles saalis kokkukogunenud on“... Nende sõnade juures hakkas mees meeleheitlikult maiksuma ja heitis end maha põrandale.

Lähenehin talle küsimusega, kas ta juba on kuulnud ewangeliumi Jeesusest Kristusest. — „Ei,“ wastas ta, „ma pole sellest midagi kuulnud; päris juhuslikult tuln süa, ja Teie olite see, kellest kuul-

sin esimest korda niisuguseid sõnu. Kuid kas mõib ial loota andestust niisugune inimene kui mina?“

Täis aukartust nägin oma ees jündiwat armuimet, mis leidis sel õhtul aset tolle mehe jiidames. Märkasin et Jumala rahu, mis kõrgem on kui kõit mõistus, aset wõttis selles kurjategija-hinges. Mehe nägu säras sisemisest rõõmusest. Kui ma teda palusin jälle istuda pingile, hüüdis ta: „Ei, see oleks liig suur au mulle! Ma ei wääri istuda teiste kõrwal.“

Nüüd nägin, et eelpool nimetatud koolidirektor januti rahutuks sai, kuidas ta ilmselt endaga wõitles ja lõpuks äkki nagu metssikus wihahoos saalist lahkus. Weerand tunni pärast astus ta jälle sisse, pühkides higi, mis suurtes tilkades kattis ta otjaeji. Ta hüüdis mulle wastu: „Jutlustaja, mida pean ma tegema? Ma olen salanud Jumalat, ma olen wälja kuulutanud sõnuni, et mõiste „Jumal“ on waid ülesleidus; Jumalat pole olemas. Ewangeliumiist pole ma ial hoolinud. Mida wõin ma teha?“

„Teie tee on päris lihtne“, wastasin. „Tunnistage üles oma patud, alandage end maa ja taewa Looja ees, nagu seda tegi praegu see roimar, ja Jeesuse weri peseb ka Teid puhtaks igast patust. See on ainus tee, mida mööda peate käima.“

„Te räägite sellest roimariist siin,“ rääkis koolidirektor, „ja mõtlete, et minul — haritud ja õpetatud mehel — pole ühtki kuritegu jiidamel? Muidugi — kuulun niinim. õpetlaste hulka; terwelt 25 a. olin õpetajaks gümnaasiumis, olin tuntud Leningradis tubli ja paljude poolt lugupeetud mehenä. Aga nende 25 a. jooksul — tunnistan awameelselt seda Teile, oli mu siht, oma õpilaste seas häwitada usku elawasje Jumalasse. Mitte vähem kui 25 a. olen gümnaasiumi direktor ja kaugelt üle 1000 õpilase seisawad mu mõju all. Arwuta palju on noori üliõpilasi, kes wiimase weerand-aastajaja jooksul läbi mu käte käinud; igale neist olen piüidnud kinnitada, et pole olemas mingisugust Loojat, ei Jumalat, ei taewast ega põrgut. See on hirmus! Nüüd, rewolutsiooni walitjuse ajal kohtan igal janunul oma endiseid õpilasi. Neist on jaanud kurjategijad ja roimarid. See on mu usuwastase õpetuse wili. Kindlasti olen rohkem inimesi surma saatnud kui see roimar jää. Olen teadlikult oma arwuka õpilaspere waimu mürgitanud; meelega olen teinud neist kurjategijad, kelledele lõbu teeb elada kõlwatut elu. See mees on teinud halba aimult enesele, mina aga olen lugematuid inimesi juhtinud kuritegudele. Oma kahetjuse ja ümberpööramisega mõib ta alata weel uut elu. Minu juures on aga teisiti: minu poolt lahkitasitud woolu on wõimata takistada. Isegi kui Jumal mulle andestaks, lewisksid minu poolt algatatud surma- ja hirmuteod hiigla kiirusega edasi. Nii on lood minuga! On niisugusele inimesele andeksandmine weel wõimalik?“

Täiesti murtuna lasi ta wajuda pea rinnale;

pisarad valgusid talle silmi, siis kattis ta mõlema kõega näo. Wõtsin oma Uue-Testamendi ja luge jin talle ette järgimööda mitmesuguseid kohti ewan geeliumist, kus Jeesus Kristus kõiki kadunud pa tuseid, kõiki ilma erandita, oma juure tulla käseb. Koolidirektor tõstis jälle oma pea ja rääkis edasi: „Reed on inimesed minu seisusest ja minu haridu jega, kes on teinud Wenemaast jeda, mis ta praegu on. Oma junalasalgamisega kanname süüdi fogu wraeguse aja walitijuses. Oleme inimestelt teadli kult riisunud nende jidametunnistuse; meie jüü läbi on terve meie isamaa metjikus wastuhakka mises Jumala ja inimeste wastu. Paluge minu eest!“

Sügaw liigutus waldas koosolejaid; nägin paljuid neist nutmas. Siis palwetas koolidirektor, see oli wiist esimene palwe päraist kaugeid lapselõp-

we aastaid: „Do Jumal, kui ja elad, ilmuta end mulle! Kui ja jeda wõid, halasta mu peale. Näita mulle oma halastust, näita jeda mulle weel täna! Anna mulle andeks mu patud!“

Õhtust ei jatkunud, et anda teateid ja seletusi kõigile koosolijatele, suruda kätt neile, kes surusid end lähemale mu lauale, kinnustatud õiljast soo wist — lõpetada kõik oma wana eluga, nägin weel kuidas koolidirektor wana kurjategijat jüdamlikult faelustas; mõlemad nutjüd rõõmupisaraid.

Järgmisel õhtul ilmus direktor jällegi koosole fule, jaadetud seekord oma gümnaasiumi terve üle ma klassi õpilasiist; ta istus oma õpilastega minu ette esimestele pinkidele. Sel õhtul leidsid seitse neist noortest inimestest täielikku rahu Jeesuse Kristuse risti all.

Terwis, fasinus.

Kuidas roidunud olekust lahti jaada.

See wastumeelne, paljudele sagedane külaline, ei waja enam tutvustamist, sest ta on enam-wähem üldiselt tuntud. Tunded aju kaudu on Looja poolt määratud meie terwise alalhoidmiseks. Üks neist on walu, mis on hoiatus-signaaliks, kui mingit ke haosa ähwardab hädaoht. Kes jeda märguannet kauemaks ajaks tähelepanemata jätab, tunneb hil jem wõi warem, kui tõsine haigus ilmsiks tuleb, oma tehtud wiga. Roidumus selle wastu annab teada, et elujõu tagawara on ära kulutatud ja jeda peab uuesti lootud jaama; selleks peab jamme astutama, et roidunud olekust lahti jaada.

Kuidas jeda teha? Käib, et mingi muu asi ei aita kui wõtta alati oma kaitjeks jõuwahendeid. Kuid siiski ei wõi tunnustatud arstirohud lootust finnitada, waid nad wõiwad ainult teatud ajaks pekkikult mõjuda, nagu oleksime paremaks jaanud. Nad sisaldawad suuremalt osalt uimastawaid ai neid, mille abil roidumust ei tunta, ehk mis närwe ärritawad. Sel korral arwame end tugew ja ter we olewat, kuna hiljem jeda nõrgemaks ja haigla semaks jääme. Nendes arstirohtudes sisaldawad mürkained peawad päraist kehast kõrvaldatud saa ma, et haigus tõsijemaks ei muutuks. Oles neil tunnustatud arstirohtudel ka pool jeda mõju, mis refleksis kiidetakse, siis ei oleks ühe aasta päraist tarwis enam arstirohtusid ega nende refleksime, sest iqa inimene oleks terve.

Kui keegi hakkab endas roidunud olekut tund ma, siis on kohe tarwis arstliit diagnoosi (läbikatsumist), et kindlaks teha, kas jeda mingisugune pei detud haigus ei põhjusta. Ei ole wiimane selle

põhjuseks, siis püüdku ta nii wähe kui wõimalik, oma wea pääle mõtelda, ofjustagu loomulikku elu elada ja harjuda eluwiiisidega, mis terwise tagasi tulemist kindlustab. Ta ei pea ka mitte uskuma, et kohe terweks jaab; wõib mööduda nädalaid, kuni täielikult terwise juure jõutakse.

Inimese elujõud oleneb lihtsate elundüete täit misest. Terwis on nagu põllusaak, mis oleneb sel lest, kuidas külwatakse ja haritakse. „Mis inimene külwab, jeda tema ka lõikab.“ Külwatakse kohas tes harjumustes ja eluwiiisides, siis on selle wili häa terwis, külwatakse pahades harjumustes, teki tatakse haigust. Kes wähe ehk üldse kehaliist tööd ei tee, oma ametikohta jõidab traumid wõi autoga waewalt kümme minutit jõõmiswaeajaks wõtab, õhtul suitsetab ja kaua loeb, ei wiibi üldse wärskes õhus ja joob wähe wett, see kannatab seedimisri kete päraist; temal ei ole jõõgitiisu, ei saa hästi ma gada jne. Warsti hakatakse tundma wäsimust ja roidunud olekut. Selle rawitsemisel mõjuwad kõi geparemini õiged talituswiisid — jõõmises, joomi ses, töötamises, mängimises ja magamises, sest see asetab keha jälle korralikku tegemusse.

Sagedasti on ühele inimesele ka julik, kui ta noorelt mingisuguse terwislike puuduse päraist kan natab. Ta õpib selle läbi elundüedeid tundma, te male antud nõuanded jaawad ewangeeliumi tõde deks, nii et ta hakkab nende järele ka elama. Siin olgu mõned nõuanded: Tee plaan oma töö jaoks ja tööta selle järele. Naota oma aeg nii ära, et sul oleks teatud tumid töö jaoks ja ka puhkuse, ke haliste harjutuste, jõõmiswaeaja ja magamise jaoks. Pea plaanist kinni, kui midagi erakorralist ka ette peaks tulema. Spi, misjuguust toitu wajab sinu keha ja talita mõistlikul wiisil põhioõpetuste järele.

Kahelkõõst töötumist päewas on paljudele kül-

lalt, kui nad selle aja festel kõit jõu oma üles- andele on pühendanud. Ei võimalda sinu amet kehaliisi liigutusi, siis on väga soovitatav ja hädatarviline üks või kaks tundi päevas vabas õhus viibida. Töötamine aias pakub selleks kaugliku võimaluse. Üks tükk aiamaad, millele oma huvi võiks pühendada, mille juures võiksid mured ja ärihuvid ununeda, on väga soovitamismääriline; waevu selle töö juures on terwise parandamiseks.

Parajus on väga kätis elujõu kokkuhoidni- seks. Keha on masin, mis kohaneb igale olukorrale. Kui seda on hoitud aga heade eluviisidega, siis ei tarvitse mitte karta elundite korraliku tegevuse pärast. Glame aga nõuete vastaselt, siis esineb kehaline ja vaimline ületöötamine, mis elujõu ära kurnab ja inimest lödvaiks teeb. Unerahu jätub kõige kergemini hädaohtu. Kes õhtul õigel ajal magama heidab, sellel on parem uni kui nii- jugusel, kes korda ei pea. Kes uneta oleku pärast kannatab, see pole varem magamamineku ajas täpne olnud. Kes ühel õhtul varem ja teisel õhtul hiljem woodisse läheb, rikub loomulikult une ühe- tajast olekut; täieliku magamisaja kestvusel ei ole ta siiski mitte küllalt pühunud ja võinud elujõudu koguda, ja selle all kannatab tema terwis. Et elujõudu alles hoida, selleks peab igapäev vabas õhus kehaliisi harjutusi tegema ja eluviisides, samuti ma- gamahetmises korrapärane olema.

Sagedasti tekivad kehas mürkained, iseäranis jooltes,* kõhuummistuse puhul. Need mürgid är- ritavad närve ja põhjustavad rõhutud meeleolu ja väsimust. Beejoomine võitleb kõhuummistuse vastu ja kõrvaldab mürgid. On soovitatav juua kaks kuni kolm klaasi wett pool tundi enne sööki ja ta pärast sööki waheaegadel.

Mõnda siis, kõit mis ja teha võid, kui end roi- dunud ja nõrk tunned, on: joo parajalt, joo pal- ju wett, wiibi palju vabas õhus, pane tähele oma harjumusi, maga õigel ajal, heida ära alkohoolilised joogid, tubak ja erilised ärstirohud, ära muretse ja ärrita end wihale.

Dr. W. K.

Sibula ravijõud.

Salajaseid ja mitmesugustes juhetes mõjuvaid jõude, mis leiduvad vähearmastatud sibulas, ei hinnata ikka veel küllaldaselt. Endine rahwame- ditšiin tundis sibulas peituvaid ravijõude kuid al- les hiljuti asetasteadus sibula jällegi aukohale toitluse alal. On tõsiasi, et ta kogub kokku peaaegu kõik inimkehas leiduvad ülearused ained, puhastab magu ja sooli ja hoolitseb seeditud toidu hea ära- juhtimise eest. Peale selle teeb ta kehale kättesaa- dawaks peaaegu kõik witamiinid ja omab veel olu- lisi aineid, mis vähendavad leiwa, liha, tangude, muudlite jne. söömise läbi juurdetoodud orgaanilisi happeid. Nii takistatakse were ülihapendumist.

Kui ravivahend on sibul peaaegu igaalaline.

Butufate pistete vastu on sibulamahl jahendav ja desinfitseeriv vahend. Nohu, häälekaredus ja külmetust ravitakse sibulajuuruga. Tüft sibulat hambaaugus vähendab kohe hambavalu. Sibula- kuuri läbi ravitakse haiged neerud peatselt terweks. Mõnaw odraima silmal kaob sibula tükkese peale panemisel kohe sisepoole avanemata. Peenendatud sibulad rätikuga kaela ümber seotult peletavad une waesuse; ainult kuulale seotult waigistavad nina- werejooksu. Sibula söömiseega kiirendatakse seedi- mist, ja joolde ei kogune kahjulikke, müdanemaid toi- dujäänuseid, nii et parandatakse ühtlasi mao ja sool- te katarrid. Nende maade elanikud, kus sagedasti esinevad werine kõhutõbi, kõhujoetõbi, ja kolera, parandatakse neid haigusi sibulatega või kaitsetakse end sibulasöömiseega nakkavuse vastu.

Wereringwoolu ja ainetewahetuse rikked wiivad jüdame, maksa ja neerude tegevuse wähenemisele, ja neid on juba ootamata hästi ravitud toorete si- bulate söömise läbi. Soolatiinikad kaowad walu- tult, kui neid hõõruda õige sagedasti sibulaga. Wa- tile või willale tilgutatud sibulamahl sagedasti kõr- waldab waewawa kõrvade kõhjemise. Erilasepis- ted kaowad juba roheliste sibulalehtede või kas- wude pealepanemise läbi. Sibul kaotab ka konna- filmad. Nii mitmekesine on sibula ravijõud ja ta peaks leidma hoopis rohkem tähelepanu kui seni.

3nimsoo kõrge kutsu.

(Waata algus lht. 23.)

Piibli esimejel küljel teha ke inimene kuni- gaks ja määratakse walitjema, ja piibli lõpus ki- nitatakse jälle: tema peab kuningas olema ja wa- litjema. „Walitse!“ kõlab esimene ja wiimane sõna inimeje ülesannete juhtes. Kuigi alandamise, kan- natuse, ja jurma läbi: Jumal wiib oma kawatjuse täielikult lõpule.

Kuidas kujutleme aga meie seda walitjemist iga- weises elus? Ma tean küll väga hästi, et meie ku- jutlused ja mõisted on ekslikud. Oma ajalikkude meeltega ei saa meie igaweisest elust mitte aru.

Mul on mulje, et neid tõdesid waadates oleme meie sagedasti kitsarinnalised. Meie ei tohi unu- tada, et meie maa pole mitte enese pärast olemas, waid tal on teatud oja kõiksuses. Kas pole tema ajalugu mitte suur näitemäng kõiksuses? Etz meie maakera ole näitelama, kuhu poole waatavad ing- lid alla püha uudishimuga? Kui see nii on, siis on lunastatud inimejel kindlaste üks ülesanne ma- ilmade kõiksuses täita.

Kui Jumal ütles: „Tehkem inimeje“, kutsus ta ellu olemuse, kes polnud mitte määratud meie maakerale, waid kogu maailmale. Mõnda jaame meie aru, et see olemus pidi olema Jumala meis- tertöö. Ja kui Jumal inimest õnnistas ja talle üt- les: „Walitse!“ siis andis ta talle kuningas au, mis hakkab maksma alles igaweises elus.

3nimene, ja oled loodud kuningaks, pea end ülal kuninglikult!

Mitmesugust.

Uus kalender. Teatavasti on Rahvasteliidul kawatsejel senise kalendri-jüsteemi muutmise. Selleks on loodud vastaw komisjon ja sellekohasteks eeltöödeks on astutud ühendusse mitmegi teadlase ja nõuandjaga. Sjalpool tuntakse asja vastu huwi. Sa üks eestlane on valmistanud kawa Rahvasteliidu vastawale komisjonile saatmiseks. Peaaegu kõik nende poolt valmistatud kawad näewad ette aastas 13 kuud, igas kuus 4 nädalat ehk 28 päewa. Suureloodawa 13. kuu nädal tahawad asetada juuni ja juuli wahel ja aastas nädalatest-kuudest ülejääwa nimeta „wahepäewa“ aasta lõppu või algusse. Sellega igal kuul esimene nädalapäew on esimene kuupäew. Uus kalender muudugi kõrwaldab senise nädala jaotuse ja piiblikil hingamispäew jääb kõitumaks. Kes tahab weel kinni pidada wanast hingamispäewast, peab seda pidama iga aasta ise nädalapäewal. Selle kawa teostamisel igatahes ei ole nii suur tegelikkulu tulu ja teaduslikku tähtsust, kui suur on nimepidiste fristlaste ekkisann.

Lõpp siionismile. Inglise riigimees Balfour lubas kindlasti juutidele peale ilmasõda teha Palestinat nende kodumaaks ja kinnitas ühes teadaandes Ameerika walitsusele 29. detj. 1921. a., et nad waatawad sellele kui peauilesandele oma riigi poliitikas. Juutide Palestinasse sissrerändamise tõttu araablased said waenulisteks ja kauemat aega on olnud kokkupõrkeid juutide ja araablaste wahel, kuna wiimased on elanud seal juba aastafadajid ja tunnawad end juutidest tagasi tõrjutud olewat. Nüüd seletab Inglise walitus, et praegu ei saa anda enam ühelegi uuele asujale maad. Teiste sõnadega: Inglise walitus ütleb ära oma Palestina poliitikast, mitte sellepärast, et ta ei taha aidata juute, waid tal ei ole võimalik. Juudid on pahased niisuguse Inglise walituse poolt tehtud sammude üle. Wiimaste andmete järele on ühinenud neli araablase suguharu. Need on inglaste toetajad. Uuem seisufordade kujunemine tähendab igatahes lõppu siionismile. Paljud on pidanud

wiimast liikumist Kristuse jälletulemise eelkäijaks. Aga Piibel ei räägi ka mitte libaliku Israeli tagajiminekuust wiimisel ajal, waid waimuliku Israeli tagajiminekuust hea karjase karja juure.

Piinakamber leitud wanast Kloostrist. Maa-alusest kääguist Cuenas, Hispaanias, wana Santa Clara seminari all, on leitud umbes 200 luukere, mis osutuwad nende omaks, keda hukati Hispaania inkwiisitsiooni ajal. Leidust peetakse tähtjaks, sest see heidab suuremat walgust Hispaania ajaloole, mida võib nimetada Rooma kiriku ajalooks. See seminar oli kauemat aega preestritekooliks. Jäänuste asend näitab, et inimesed olid surunud raskete piinade läbi. Mõned kehad näewad wälja kui mumiad, mõnelele on seotud nõör ümber keha ja kaela. Ühe naisterahwa keha ripub seotuna kaljulise seina küljes. Muist ohwreid on nähtawasti wifatud awause läbi sellesse urkasse. Jäka ja jälle leitakse muinsusajast uusi tõendusi wõimu tegude kohta, millest Danieli raamatu seitsemes peatiikk kõneleb. Lugege salmid 21—25.

Masinate kasulikkus ja kahjulikkus. Ajal, mil weel kõik valmistati käsiti ja igal pool oli oitsel kodukäsitöö, oli küll waewalt tuntud tööpuudus ja majandusline kitsikus, nagu see on tänapäew masinate ajajärgul. Masinate tarwitusele wõtmise tõttu miljonid töölisjed jääwad leiwata ja uusi tööstusi ja töowõimalusi ei muretseja nii kiiresti, kui kaswab üleliigsete tööliste arv. Masin on teinud saaduste ümbertöötamise odawaks ja kiireks, ta on wõimaldanud kiiret liiklemist, mille üle wõime tunda rõõmu; aga ta on esile toonud ka tööpuuduse ja wiletsuse, mille all nüüd inimfond kannatab. Tänapäewast ärielu piiütakse sellega tõsta, et tööjõude lahti lastakse, mille tõttu aga kaubarawitus weel enam wäheueb ja hädad suurenewad. Masin hoiab kokku inimjõudu, kuid samal ajal tekitab ta inimestele ka wiletsust. Olford tööandjate ja töötajate wahel näib jääma suurimaks ja terawamaks probleemiks lõpuajal.

Raadio-kõned

Tartu ringhäälingus

on kaks korda kuus, pühapäewiti kell 5 p. l. Järjetorralised kõned on 1. ja 15. weebbruaril.

ja 1. 15. ja 29. märtsil.

Kõneleb jutlustaja: E. d. Mägi.

„Meie Aeg“

maksab:

aastas Kr. 2.— 1/2 aastas Kr. 1.20

Uffil nr. 20 senti. —:— Prootoinr. maksuta.

Wäljaandja: E. P. Adw. K. Eesti Liit. Tellimised kui ka rahasaadetused saata Mery Saks'ale. Merepuiestee nr. 14-a, Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: M. Wärengrub, Merepuiestee nr. 14-a, Tallinnas. Abitoimetaja: E. Mägi.